

Predlogi za izboljšanje stanja pri upravljanju vodnih virov

Brigita Jamnik
JP VODOVOD-KANALIZACIJA d.o.o.
Brigita.Jamnik@vo-ka.si

Koncept predstavitve

- Kako so bile prepoznane potrebe po izboljšavah in predlogih?
- Kdo so deležniki?
- Viri za predloge in izboljšave
- **Vsebina predlogov in izboljšav**
- Vabilo k oddaji dodatnih predlogov
- Zaključek

Kako so bile prepoznane potrebe?

Iz izkušenj zadnjih desetletij

- pri sodelovanju ob vzpostavitvi VVO,
- ob nenadnih havarijah,
- ob rabi prostora, ki ni trajnostno usmerjena,
- ob neslišanemu opozarjanju o nelegalnih dejavnostih na vodovarstvenem prostoru,
- pri prepoznanih, a neobvladovanih nevarnostih na VVO,
- ob spoznanju, da je večini pravzaprav vseeno.

Kdo so deležniki?

- uporabniki prostora, ki mnogokrat ne razumejo pomena omejitev rabe prostora,
- uporabniki pitne vode, ki izražajo skrb za svoje zdravje,
- upravljavci vodovodnih sistemov, ki nosijo odgovornost za varno oskrbo s pitno vodo, a nimajo ustreznih pristojnosti za ukrepanje,
- odločevalci, ki jim pritiski različnih interesnih skupin ali zakonodaja ne omogočajo strokovno vzdržnih odločitev,
- stroka, katere mnenje ni bilo upoštevano kljub strokovno utemeljenim argumentom.

Viri za predloge in izboljšave

Izkušnje:

- projektnih partnerjev pri vsakodnevnem delu,
- projektnih partnerjev, pridobljene pri izvedbi raziskovalnih in drugih projektov, ki se prepletajo z upravljanjem vodnih virov,
- sodelujočih na delavnicah,
- iz nemškega prostora.

Področja pristojnosti

Več področij pristojnosti za izvedbo predlogov:

- državnih institucij,
- lokalnih skupnosti,
- upravljavcev vodovodnih in kanalizacijskih sistemov,
- stroke.

Uporaba okoljskega pregledovalnika in odločevalskega orodja

- Uporaba okoljskega pregledovalnika in odločevalskega orodja
  - pri odločitvah o rabi VVO,
  - načrtovanja kmetijske rabe VVO,
  - v primeru havarij.
- Ministrstvi, pristojni za okolje in obrambo ter MOL, JP VO-KA.

Koncesionar za podzemne vode

- Novelacija Uredbe o načinu izvajanja obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda in o koncesijah teh javnih služb (Ur.l. RS 109/2010)
- Ni eksplicitne obravnave nesreč, ki ogrožajo podzemne vode
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Prisotnost inšp. služb ob okoljskih nesrečah

- Vzpostaviti redne dežurne službe območnih enot inšpektorata, pristojnega za okolje.
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Operativni postopki CORS in RECO

- Seznam obveščanih CORS in RECO se dopolni
  - z naslovom koncesionarja za izvajanje del in storitev čiščenja gladine celinskih voda ter preprečevanja onesnaženja vodnih in priobalnih zemljišč celinskih voda in
  - izvajalca obvezne gospodarske službe oskrbe s pitno vode,
  - koncesionarja za podzemne vode.
- Ministrstvo, pristojno za okolje in obrambo

Uporaba kart VVO in kart ranljivosti

- za potrebe odločitev v interventnih in sanacijskih ukrepih ob okoljskih nesrečah, ki ogrožajo vodne vire
- karte morajo postati obvezna oprema delovnega mesta osebja ReCO, ki skrbi za obveščanje
- izobraževanje za osebje ReCO in za interventne skupine GB, prostovoljnih GD in za občinske službe
- Geološki zavod Slovenije, Ministrstvi, pristojni za okolje in obrambo.

Stalno ažurni kontaktni podatki

- vzpostaviti periodične postopke za poročanje kontaktnih podatkov upravljavcev vodovodov na letni ravni,
- npr. ob oddaji Programa oskrbe s pitno vodo za prihodnje leto ali v letnem poročilu o izvajanju javne službe oskrbe s pitno vodo,
- pridobljene podatke na nivoju ministrstva, pristojnega za okolje, je potrebno prenesti na operativni nivo ReCO.
- Ministrstvi, pristojni za okolje in obrambo

Stara bremena v okolju (vključno z gramoznicami)

- V ReNPVO je med strateškimi usmeritvami omenjena sanacija degradiranih območij.
- niso omenjena stara bremena, ki ogrožajo podzemne vode (gramoznice, industrijska območja, odlagališča).
- V poglavju o NP upravljanja z vodami ni zapisa, da je sanacija starih bremen v okolju del NP varstva voda.
- Pripraviti program ukrepov za sanacijo starih bremen, prva faza evidentiranje.
- Analizirati tveganja, ki upošteva resnost posledic (zdravstvenih, ekonomskih, socialnih) in verjetnost pojava.
- Določiti prioritetni vrstni red sanacij.

Strokovne podlage za vzpostavitev velikosti zajetja

- ni kriterijev, zato ni nedvoumno jasno, na katerih najožjih VVO bi bila razširitev območja zajetja strokovno utemeljena.
- predpis, ki ureja kriterije za vzpostavitev vodovarstvenih območij, se dopolni s kriteriji za določitev območja zajetja.
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Pri nadzoru VVO izkoristiti vlogo deležnikov, ki imajo interes v prostoru

- V predpise, ki urejajo področje institucij, ki svoje aktivnosti izvajajo v naravnem okolju (gozdarstvo, lovstvo, oskrba s pitno vodo), se umestijo določbe, ki bodo nedvoumno določale nadzorne naloge nad varstvom okolja (vodovarstvenih nadzornikov).
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Določitev pogojev za spremembo predpisov, ki urejajo VVO

- Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Ur.l. RS, 64/04, 5/06, 58/11) določa kriterije in izhodišča
- določiti pogoje, pod katerimi se izjemoma lahko prične postopek sprememb predpisov, ki določajo meje vodovarstvenih območij, zaščitne ukrepe, prepovedi in omejitve.
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Podrobneje definirati nastajanje strokovnih podlag za VVO

- v izogib prevlade enega strokovnega področja nad drugim (nedavne spremembe Uredb!)
- strokovne podlage naj se urejajo v soglasju vseh pripravljavcev strokovnih podlag, kar naj pripravljavci strokovnih podlag formalno potrdijo.
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Ažurno obveščanje upravljavcev o odstopanjih rezultatov monitoringa

- Poročilo o stanju podzemnih voda se pripravi vsako leto do 31. oktobra za preteklo leto.
- Vzpostavitev hitrega obveščanja upravljavcev vodovodnih sistemov v primeru ugotovljenih nenadnih onesnaženj pri izvedbi monitoringa podzemne vode, ki bi lahko povzročila izredne razmere.
- Ministrstvo, pristojno za okolje, Agencija RS za okolje

Koncesija za odvzem podzemnih virov

- Plačilo koncesije za odvzem podzemne vode iz virov izven javne oskrbe s pitno vodo.
- Plačilo za koncesijo se med državo in Mestno Občino Ljubljana je razdeljeno v razmerju 50 : 50.
- Finančna sredstva se ne koristijo namensko.
- Sprejme ali dopolni se ustrezen predpis, ki bo lokalne skupnosti zavezoval k namenski porabi sredstev.
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Odločitve o dolgoročni rabi VV na nivo države

- Odločitve o rabi prostora se na občinskem nivoju sprejemajo tudi na osnovi trenutnih političnih in drugih razmer v družbi.
- Pred dovoljenjem za poseg v prostor, ki obravnava izvedbo vrtalnih ali drugih gradbenih del za nove VV, ki bi bili del javne oskrbe s pitno vodo, je potrebno preveriti ustreznost strokovnih izhodišč zanje.
- Pred opuščanjem VVO zaradi interesov izvajalcev javne oskrbe s pitno vodo, ki jim VVO predstavljajo trenutno finančno nepokrit strošek, je potrebno izdelati strokovne podlage za opustitev.
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Vzpostavitev metapodatkovnih baz

- Zbiranje okoljskih podatkov na območju države Slovenije je v tem trenutku parcialno in zato neracionalno.
- Okoljski podatki so namreč zbrani na neenoten način, kar otežuje njihovo dostopnost in uporabo.
- Zbirke podatkov naj služijo več namenom hkrati.

Sledenje nevarnih kemikalij

- Nadzor nad izvajanjem dejavnosti ni vzpostavljen na način, da bi omogočal takojšen pregled nad kemikalijami na slovenskem prostoru.
- Predstavlja neobvladovano nevarnost in posledično tveganje za okolje.
- Mehanizem registracije podjetja za opravljanje dejavnosti proizvodnje, prometa, skladiščenja ali uporabe nevarnih kemikalij dopolniti na način, ki zavezuje podjetja k periodičnemu poročanju o količinah proizvedenih kemikalij, v prometu, trenutno skladiščениh in v uporabi.

Okoljska poročila in presoje vplivov na okolje

- Vzpostaviti je potrebno naročanje presoje vplivov na okolje preko neodvisne institucije, stroške nosijo investitorji posredno
- Vzpostaviti mehanizme, ki bodo omogočali strokovno preverbo presojo vplivov na okolje.
- Vzpostaviti je potrebno tudi mehanizem naključnega periodičnega strokovnega nadzora nad storitvami izdelovalcev okoljskih poročil in poročil o vplivih na okolje.

Določiti kriterije za dopustno obremenjenost VV

- Niso izdelani kriteriji še dopustne obremenjenosti vodnega vira (npr. števila prebivalcev na določenem območju, število vozil, odvzem vode za druge namene poleg javne oskrbe s pitno vodo).
- kriteriji dopustne obremenitve vključiti v predpis, ki ureja območje in zaščito posameznega vodnega vira.
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Dostopnost podatkov, pomembnih za oceno tveganj

- Primer: Cisterne za kurilno olje
- Podatke o cisternah je v okviru popisov SURS ali izvajanja dimnikarskih storitev moč pridobiti brez dodatnih finančnih sredstev.
- Prilagoditi način pridobivanja podatkov.
- Omogočiti dostop do neagregiranih podatkov, ki so osnova za ukrepe.
- V primeru zakonodajne omejitve posredovanja neagregiranih podatkov za namene služb, ki so v javnem interesu, vzpostaviti metodologijo, ki bo to omogočala.

Redefinirati proces oskrbe s pitno vodo

- Predpise, ki obravnavajo oskrbo s pitno vodo, dopolniti tako, da bo definiran proces oskrbe s pitno vodo od VVO do pipe uporabnika.
- Napačno stališče izvajalcev JOPV: država je nivo upravljanja, ki mora zagotavljati vir ustrezne kakovosti.
- vključiti določbo, da morajo upravljavci prepoznavati nevarnosti in oceniti tveganja (npr. v obliki varnostnih načrtov) vse od VVO območja do pipe uporabnika.
- Področje izvajanja JSOPV združiti v en pravni akt in posledično poenostaviti tudi poročanje.

Redefinirati poročanje IJOPV glede na 22.čl. Pravilnika o oskrbi s pitno vodo

- v 22.čl. definira izvedbo monitoringa kemijskega stanja vodnega vira za oskrbo s pitno vodo kot storitev javne službe
- kljub definirani obveznosti poročanja se ne poroča
- informacijski sistem, preko katerega se poroča, je potrebno dopolniti z obveznimi podatki o fizikalno-kemijskih in mikrobioloških preskusih virov pitne vode
- osnova za metapodatkovno bazo
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Posredovanje informacij o pitni vodi, ki niso zaznavne v formalnih monitoringih

- Pravilnik o pitni vodi v 26.členu navaja, da se v primeru, da so za odpravo neskladnosti potrebni ukrepi, obvesti ministrstvo, pristojno za okolje in kmetijstvo.
- Informacije se izgubijo.
- Ugotovitve niso nujno razvidne iz državnega monitoringa pitne vode in notranjega nadzora.
- Državni monitoring podzemnih voda se ne izvaja na dovolj velikem številu odvzemnih mest in dovolj kratkih časovnih periodah, da bi onesnaženja lahko zaznal.
- V letni obseg poročanja je potrebno vključiti tudi informacije o posredovanih ugotovitvah iz 26.čl. Pravilnika.

Odmevna akcija sankcioniranja oseb, ki nelegalno odlagajo odpadke

---

- Potencialni kršitelji so spodbujani k prekršku, ker je verjetnost za kazenski postopek majhna.
- Nekaj uspešno rešenih problemov naj se namenoma medijsko izpostavi.
- Inšpektorat, pristojen za okolje.

Preventivni nadzor nad nelegalnih odlaganjem odpadkov prenesti na lokalne redarske službe

- Kadrovska podhranjenost pristojnih inšpektoratov
- Ministrstvo, pristojno za okolje, občine

Razširjanje hitro dostopnih informacij o problematiki odpadkov

---

- Potrebujemo hitro dostopne informacije, kako se kršitelje okoljskih predpisov prijavlja in kje se odpadke lahko odlaga
- Podatki so zainteresiranim dostopni
- Nezainteresiranim je informacije potrebno posredovati načrtno in kontinuirano v okviru dalj časa trajajočih kampanj na vsem slovenskem ozemlju.
- Ministrstvo, pristojno za okolje, mediji, financirani iz državnega proračuna

Dokazilo o odlaganju gradbenih odpadkov

- Dokazilo o odlaganju gradbenih odpadkov kot del dokumentacije za uporabno dovoljenje
- Obveznost zapisati v zakonodajo
- Kako postopati v primerih, ko GD ni potrebno?

Večja prisotnost okoljskih vsebin v srednješolskih programih

- V izobraževalne vsebine poklicnih šol načrtno vgraditi vsebine s poudarkom na varstvu okolja.
- Ministrstvo, pristojno za šolstvo

Periodični pregledi in obnove KA priključkov

- Lastniki nimajo interesa ugotavljanja stanja kanalizacijskega priključka, dokler jim ne povzroča težav
- Brez zakonodajne podlage lastnik ne dovoli dostopa do interne kanalizacije
- v procesu odvajanja odpadne vode ni deležnika, ki bi imel interes ohranjanja KA priključka v stanju, ki ne predstavlja obremenjevanja okolja
- Definirati periodični pregled in obnovo kanalizacijskih priključkov kot del gospodarske javne službe odvajanja odpadne vode
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Vzdrževanje MKČN (<50 PE) kot del obvezne gosp. javne službe

- Vzdrževanje je v domeni lastnika
- Ocena obratovanja ni zagotovilo, da naprava ustrezno deluje
- Definirati vzdrževanje MKČN(< 50 PE) kot del obvezne gospodarske javne službe odvajanja odpadne vode

Vzpostavitev pogodbenega odnosa z uporabniki

- Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode (Ur.l. RS 88/11)- zamujena priložnost
- Definirati obveznost izvajalca javne službe odvajanja in čiščenja odpadnih voda, da uredi pogodbeni odnos z uporabniki
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Definirati pogoje za usposobljenost izvajalcev KA priključkov

---

- Kanalizacijski priključek je del interne kanalizacije.
- Njeno načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje mora zagotoviti lastnik objekta.
- Lastnik objekta lahko izbere poljubnega izvajalca, ali izvedbo izvede celo samostojno.
- S pravnim redom definirati pogoje za usposobljenost izvajalcev KA priključkov.

Definirati obveznost obveščanja, kjer izgradnja KA ni predvidena

---

- Definirati obveščanje uporabnikov na območjih, kjer izgradnja kanalizacije ni obvezna, o zakonodajni prepovedi uporabe pretočnih greznic
- Lastniki morajo sami na svoje stroške zagotoviti čiščenje v MKČN ali zbiranje v nepretočni greznici najpozneje do:
  - 31. decembra 2015 oz. 31. decembra 2017.
- Lastniki stavb se ne zavedajo tovrstnih obveznosti.
- Definirati je potrebno periodično (npr. enkrat letno) obveznost obveščanja lastnikov stavb.
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Nadzor nad nepretočnimi greznicami

- Nadzor nad nepretočnimi greznicami, izvedenimi po datumu uveljavitve uredbe o emisiji snovi pri odvajanju odpadne vode iz MKČN (Ur.l. RS 98/07), se ne izvaja, ni kazenskih določb.
- Navidezno nepretočne greznice se še vedno izvajajo kot pretočne.
- Vprašanje nadzora bo še posebej aktualno po datumu, ko bo uporaba obstoječih greznic prepovedana.
- Definirati pristojnost inšpekcijskih služb o nadzoru nad nepretočnimi greznicami.

Nadzor nad ind. onesnaževalci, ki niso zavezanci za monitoring

---

- Del emisij ni pod nadzorom
- Nadzor na industrijskimi onesnaževalci, ki niso zavezanci za monitoring
- V obliki poročanja o uporabljenih kemikalijah ob registraciji
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Nadzor nad emisijami iz kanalizacije

- Tesnost javnega KA omrežja?
- Upravljalavce javnih netesnih kanalizacijskih sistemov prisiliti k izvedbi vodne bilance
- v primeru neustreznega stanja: nadzor nad onesnaževanjem
- Ministrstvo, pristojno za okolje

Vloga upravljalcev VO v upravnih postopkih

- V postopku izdaje vodnega soglasja vključiti v postopek mnenje upravljavca

Transport nevarnih snovi po južni lj. obvoznici

- Severna obvozna cesta teče po VVO dveh vodarn
- Zaščitni ukrepi niso 100% zaščita
- Striktno usmeriti prevoz nevarnih snovi po južni lj. obvoznici

Program ukrepov v izrednih razmerah

- Izpopolniti program ukrepov v primeru izrednih dogodkov na nivoju izvajalcev javne oskrbe s pitno vodo
- Trenutno veljavni programi ukrepov ne obravnavajo nujno vseh izrednih dogodkov (potresi, poplave, nenadne nesreče na cestah in železnicah, ind. nesreče).
- niso postali del vhodnih gradiv za pripravo načrtov ukrepov zaščite in reševanja na občinskem in regijskem nivoju.
- Upravljalci vodovodov

Teme in cilji za razvojne projekte

- Izkušnje iz postopka priprave projektne predloga INCOME so pokazale neustrezno koordinacijo projektov na državnem nivoju
- Naloga stroke: predlog tem in ciljev za razvojne projekte
- Naloga državnih institucij: strokovna in finančna podpora pripravi izbranih projektne predlogov za financiranje s strani EK

Vzpostaviti odnos s kmetovalci

- Upravljalci vodovodov ne obravnavajo VVO kot obveznih del varnostnih načrtov
- Ker na VVO nimajo nikakršnih pristojnosti, je posledica uredbe o nadomestilih kmetom izključno birokratski pristop, ki ni učinkovit.
- Vzpostaviti odnos s kmetovalci preko pilotnih projektov
- Prostovoljna udeležba upravljavcev vodovodov, Ministrstvo, pristojno za okolje

Okoljski pregledovalnik

- Okoljski pregledovalnik kot vzorčni primer baze podatkov prenesti na druga vodovarstvena območja
- Lokalne skupnosti kot sofinancer ciljanih raziskovalnih projektov.

Okoljski pregledovalnik MOL

- Prenos na uporabniški nivo in vzdrževanje okoljskega pregledovalnika za Mestno občino Ljubljana
- MU MOL

Potrebujemo vaše mnenje!

- Obrazec na spletnem mestu www.life-income.si